“Wanneer is het genoeg?” In gesprek met 65 plussers over de negatieve wilsverklaring

Haio: BOEYKENS Charlotte , U.A.
Promotor: VAN ROYEN Paul , U.A.
Praktijkopleider: BERGHMANS Luc , COLIN Jean , DE GEYTER Luc , MARCELIS Johan , VAN PAESSCHEN Wim

Context: Het aandeel ouderen in onze populatie neemt toe, mede door de verbeterde medische zorgen. Dit brengt ook heel wat vragen met zit mee: “Wanneer beslissen we dat de zorg genoeg is? Wanneer is het leven lang genoeg? En vooral hoe moet het einde van het leven er uit zien?” Op deze laatste vraag kan een antwoord geboden worden door het opstellen van een negatieve wilsverklaring. Dit document, waarin de persoon kan aangeven welke zorg hij of zij niet meer wilt op het einde van het leven, biedt een leidraad voor zowel de arts als de familieleden wanneer zij de beslissingen moeten nemen voor de patiënt.

Onderzoeksvraag: In deze masterthesis proberen we meer achtergrond te verzamelen over het opstellen en van een negatieve wilsverklaring, dit zowel in thuissituaties als in woonzorgcentra. We trachten meer informatie te verzamelen over het hoe, waarom, wanneer van het opstellen van een negatieve wilsverklaring. Ook in de emotionele en praktische aspecten rondom dit onderwerp proberen we ons wat te verdiepen.

Methode: Aan de hand van een onderwerpenlijst werd via semi-gestructureerde interviews op zoek gegaan naar antwoorden op verschillende vragen omtrent de negatieve wilsverklaring. De interviews werden afgenomen bij mannen en vrouwen van 65 jaar en ouder met multimorbiditeit die reeds een negatieve wilsverklaring hebben opgesteld. De interviews werden opgenomen om nadien at verbatim uitgeschreven te worden. Er werd gebruik gemaakt van een descriptief thematische analyse om vier verschillende hoofdthema’s op te stellen. Deze werden nadien gebruikt om de resultaten weer te geven.

Resultaten: De deelnemers kwamen op veel manieren in aanraking met de negatieve wilsverklaring. Dit omdat ze erover lazen of hoorden op tv of radio. Maar ook via informatiebrochures van de organisatie LEIF of Recht op Waardig Sterven. Vaak gingen de deelnemers op zoek naar een manier om hun laatste wensen kenbaar te maken omdat ze in hun thuissituatie geconfronteerd werden met situaties die zij voor zichzelf juist niet wensten. Het opstellen gebeurde in enkele gevallen in overleg met de huisarts of een verpleegkundige. Vaak ging er voor het opstellen van de negatieve wilsverklaring al een gesprek met de partners onderling aan vooraf, soms werd deze ook onderling met elkaar opgesteld. Na het opstellen merkten veel deelnemers een geruststellend gevoel.

Conclusie: Opvallend was de beperkte betrokkenheid van de huisarts bij het opstellen van de negatieve wilsverklaring. De negatieve wilsverklaring gaf bij heel wat deelnemers een geruststelling. Toch bleef er bij enkele deelnemers een blijvende onrust aanwezig. Een volledige vergelijking maken tussen de manier van opstellen van een negatieve wilsverklaring bij deelnemers in een thuissituatie of wonend in een woonzorgcentrum bleek in deze studie niet mogelijk. De meest beïnvloedende factor hiervoor was het verschil in aantal afgenomen interviews bij deelnemers in de thuissituatie en of deelnemers wonend in een woonzorgcentrum.